

ԴԻՒԱՆ ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲԻ

ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՇՂԹԱՅԱԿԻՐ ՊԱՏՐԻԱՐԷԻ

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 20 (ՏԱ)

ՀԱՍՏԷ

Աստուծով

Հասցէ գիրս ի Ստամպոլ՝ ի ձեռն նորին
Պատրիարքի՝ Տեառն Յովհաննու Աստուածա-
բան մեծի վարդապետին, անբաց ի նա
Հասուցանողն՝ զվարձս բազումս յԱստուծոյ
առցէ, ա՛մէն:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Ամեներջանիկ մեծի Հռետորիդ՝ Տեառնդ
Յովհաննու Աստուածաբան վարդապետիդ՝
եւ արժանաւոր Պատրիարքիդ՝ իմ աշացս
յուսոյդ՝

Ապրիլ ժե. [1734]

Զքրիստոսականն սղջոյն բնծալեմ յոյժ բաղձամբ կարօտի դառն հե-
ծութեամբ եւ լալոտ աշօք. եւ յԱստուծոյ Հայցեմ զի զքեզ պահեացէ յամենայն
վասնդաւոր կրից եւ ի փորձութեանց եւ կեանք յերկար տացէ քեզ Տէր Աստ-
ուած: Եւ զայս ծանիր լոյս աշացս՝ զի ի մեծի Եւ շարաթի, Եւ ժամուն եկն խա-
ղաղութեամբ մեր դռնապան Սէֆէրն՝ եւ զգիրսն ամբողջ ի մեզ Հասույց, բայց
զբուրն դառնագոյն յառաջմէ լուեալ էաք. տեառն կամք օրհնեալ լիցի, եւ քեզ
կենդանութիւն տացէ աէր Աստուած՝ եւ վա՛յն եւ եղունկն եւ անփարատ սու-
ղբն զիս պատեաց՝ այլ յերկարելն զի՞նչ օգուտ. եւ միւս գիրն որ ի Փետր-
վարին գրեալ էիր՝ յետ սրբոյ դատկին ի մեզ եհառ. եւ կրկին զմեզ լացոյց
վասն նորահաս պետին՝ քոյզ եւ մեր որդոյ մահուան, զոր աէր զքեզ մխիթա-
րեացէ, եւ հոգոյ նորա ողորմեացի. եւ զարմացայ ի վերայ մեծ գրոյն յորժամ
բնթեցայ՝ զի իմ միտքն ո՞ւր եւ գրոյն ո՞ւր. Եւ ընդէ՞ր այնքան հիսապ ե զը-
րոյց վասն խարաջին՝ արարեալ ես, ա՛յ Հոգի՛ եւ գիտեմ զի խաթր մնայ ե՛ւս
եւ՝ բայց որովհետեւ այսպէս եղեւ եւ չհասկացուաւ բանն, ուրեմն առաջի

¹ Հարկ, տուրք:

Աստուծոյ եւ զո գառային յայտնեմ՝ զի իմ թէ՛ ի վերայ գաղթ խոտիչն եւ թէ՛ հարկիւ զգալի խնդրելն՝ պատճառն այս է՝ զի քանի վնդւանի նմ յարաւ գոյի՞ր՝ եւ յետ զմիմեանս տեսանելոյն՝ զՍուրբ Տունս անարատ Աստուծով թէ՛ լիմ² անէ՛ի, զի գիտեմ թէ յետ իմ աչք խփելոյն ի՞նչպէս կ'ըլլին, թէ՛ պէտ Աստուծոյ է գիտելի, զի յայտնի է Աստուծոյ՝ հրէշտակաց եւ ամենայն սրբոցն նորա՝ զի ամենայն թա է եւ վասն զո։ Արդ՝ աշուհեան կամք զո՞ է, զի իմ ամենայն ինչ կատարեալ է. որս գիտես՝ որպէս կամիս այնպէս որս. եւ նախ կինն վշտաց զոր յինէն կրեցեր թէ զբով թէ անգի՞ր՝ վասն սիրոյ խաշկոյն ինձ թողութիւն արա՞ւ՝ զի յաշխարհիս վերայ բա՛ց ի քէն ալլ ինձ միմիջարարութիւն շմեաց հո՞գոյս հոգի եւ ակնս արեւո՞ւ՝ զԱստուած ազաշեմ՝ աշուհեան զի ի քէն կարօտած զիս մի՞ մեռուացէ։ եւ զի Սրբոյ Քաղաքիս բանն յո՞յժ գծուաբացաւ՝ մանաւանդ երից ազգացս՝ զոր պատմելոց է օրհնեան յԱստուծոյ մահ տեսի Սարգիսն՝ զի ամենայն իրի տեղեակ կ'ընէ՝ եւ ինքն զմեզ անփոփեաց յո՞յժ յոյժ, տէր լիցի վարձատրիչ իւր. եւ յայն կէտն հասեալ եմք մինչ՝ զի անփոհարհն կեսար երիցս յղեաց թէ Աստուծոյ սիրոյն համար թող զբէ իւր մարդոցրն թէ՛ ճա՛ր մի անեն փաշայ՝ մի անեն տէր Քաղաքիս՝ նոյնպէս եւ Հատինքն, եւ նոքա եւս զրեցին իւրեանց մարդոց այնքան սաստիկ՝ զի թէ շտեմեն ճար՝ կ'թողումք կ'փախչումք երգմամբ հաստատելով. եւ յիբուի զի յամենայն կողմանց հատաւ ի վերայ մեզ ճարն. վասնորոյ ծա՛մ է ճար տունոյ մինչպէս զընացեալն ո՛չ է եկեալ յերկար ճանապարհէն, զի յայնմամ գծուար կ'ըլլին։

(Լուսանցիին վրայ) Եւ մահտեսին վասն պատին կրկին արդ էտա եւ ի հետն երեր՝ Աստուած զբարին յաջողէ. եւ յաւուր միտմ մեր սիրելի տէր Ստահն առանձին ասաց թէ վարդապետն մեծ՝ յանձնեաց ինձ խօսք մի տակ քեզ՝ եւ ես ասացի թէ ասա՛ւ եւ նա սկսաւ զիւրեանց եկեղեցոյ զպատմութիւն տանել. եւ յայն բան աւարտեաց թէ իշխանքն ի Սուրբ Յակոբոյ իմաստ կ'ենդրեն Ղալաթիոյ եկեղեցոյն. եւ վարդապետն ասաց թէ հարց վարդապետին թէ զի՞նչ ասէ. եւ իմ մտախոհ եղեալ տրամութեամբ զոչինչ պատասխան ետաւ. եւ ի հարցանելն նորա զպատասխանն, ասացի թէ ես վարդապետին մեծի կ'ըրեմ որպէս կամի այնպէս թող առնէ. եւ յիբուի ողորմն(?) ի մտաց մարդկան բարձեալ է. ալլ զինչ պիտի տես. թէ եմ. կ'ըլլին՝ հոգա՛ւ ել ալլ յիս մի՛ ձրդեր, որպէս կամիս՝ այնպէս արա. եւ զի զմեր հօրեղբայր մահտեսի Յակոբն յայսմ ամի բազում նեղութեամբ եւ վշտիւ յղեցաք տակով թէ իմ գնալս բաւական է՝ թող նա՛ պնա որ չէ գնացեր եւ հազիւ թէ աղերսի կարացաք յղել զօրհնեալն. եւ յիբուի զի ոչ գտի զոք զի նորա պէս բնատնեարար հոգայր. վասնորոյ աղաշեմ զի կրկին զգա յղեցաւ բնդ ուխտաւորաց գալ. տեղոյդ Սիօնցին ք անդամ բազում զանկատ զրեալ է իւրայնոցն աստ. զոր զրերն մեր բարեկամքն զազա առ մեզ յղեցին զոր տուաք բնթեոնուլ եւ գտաք իբր բզոսփսակայն(?) ի մէնջ զանկատ եւ յերկուց ազգաց շնորհակալութիւն մանաւանդ ի Ֆոանկաց. եւ յոյժ երկնչումք. բայց ազաշեմ զի զբամ փոխ չի տաս՝ թէ եւ բռնութեամբ ի մէնջ՝ զիբ առնուն. զի զրեալ է սոցա թէ կարէք խարէութեամբ զիբ մի առնուլ. եւ յղել աստ ի Բիւզանդ, զի խաթկանօք զբամ առնուցում. եւ մեծ մահտեսուն ալլ վերայ շատ բարբառն՝ եւ զոր ինչ ի տեղդ առեալ էին բնաւ բան մի ոչ տուին. եւ չ'ըլլին թէ հաւատարաւ ալլ պղծոյզ զի սուտ է բնաւիմբ եւ նենգաւոր. բարեկամք այժմ Շահպատան որդին, պաշ բաթիսին եւ շիս Ֆէյզին, բայց յոյս մեր յԱստուած եւ ի սուրբս իւր. կրկին

2 Յանձնել, աւանդել։

3 Բարութանք, զրպարտութիւն։

խնդրեմ զի զՂաւթիոյ եկեղեցոյ բանն հոգապետ եւ յիս մի՛ ձգիցես. եւ վասն քաղաքիս հաբիմի՝ ընդ երկուց ազգաց հոգայցէք զի կարի չարացան ի վերայ մեր. Սուրբ Կարապետս միարանի աղաղակի գիրն՝ ահա յղեցի, տես եւ ճար մի արա, եւ տէրն ամենայնի լիցի քեզ օղնական, եւ զայն ամենայն յօրհնեալ

4 Պատրիարքարանի քղածրարներուն մէջ (Իւի 10/2) կը գտնուի այս նամակը. զորւամ Մուշի Ս. Կարապետի միարան Ստեփաննոս վարդապետի կողմէ, եւ ուղղուած Շիրաշուկի Պատրիարքին: Անբուական է, զորում Հալեպէն: Նամակին մէջ նկարագրուած անձը Միւնաս վարդապետ Ակնեցին է, Ամրտուլու դպրոցէն եւ վարդան Վրդ. Բաղիշեցիի աշակերտն ընէն, առաջնորդ Ս. Կարապետի (1730-1749), Պատրիարք Պոստը եւ ապա Կսրոզիկոս Էջմիածնի (1751-1753): Այստեղն պէկ պարտատէրն է, որուն Միւնաս վարդապետ «50 զօրայն սալեանք» պարտ ունէր (Հ. Համազասպ Ոսկեան, «Տարած—Տարբերութիւն Վանքեր», Վիեննա, 1953, էջ 210: Նաեւ՝ Մկրտիչ Եպս. Ազաւնունի, «Միարանք եւ Այցելութիւն Հայ Երուսաղէմի», Երուսաղէմ, էջ 288):

ՀԱՍՏԷ

Աստուծով

Ժամանեալ հասցէ գիրս ի Սուրբ յերուսաղէմ
 ի Սուրբ Անն Նաբի հեղինակի Սուրբ Հօրն
 մերոյ Գրիգոր աստուածաբան Վարդապետին,
 բայց անբացիկ ումէք. ի Գրիգոր Սուրբ
 Հայրապետն միայն զայս բանայ, եւ թէ որի
 մարդ անդգնեալ բանայ, աստուծոյ օգոսմութեամբ
 դուռն զէմ այն մարդոյն փակ մնայ ամէն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տեսանդ մերոյ եւ զերամաքուր Սրբազան Հօրդ երկնաշու սուրբ զաբաղաւորացի լուսաւաշք յերկրպագութիւն մատուցանեմ. ո՞վ Հա՛յր Սուրբ, յայտ լիցի սրբութեանդ քում զի ես անարժան ծառայ քոյ ե խեղճ միարան Սրբոյ Կարապետին, էյեալ ի Սուրբ Վանքէն երես եղեալ զիմեցայ առ Սուրբ Հայրդ բազում վշտիւք եւ տառապածք եկեալ հասաք Անթաքիայ առ հոգեւոր հայրն իմ Կարապետ վարդապետին, զերա տխրէս լուսաք, թէ հրամանքդ Հալապով կուգաս, Սրբոյ Կարապետին բարեխառնութեամբն միթէ ակը Աստուծոյն մէր զսուրբ Հայրդ մեր եւ զամենայն եղբարք եւ յախտաւորք խաղաղութեամբ հասուցանել Սուրբ յերուսաղէմ. փափաղէի սուրբ տեսութեանդ, եւ յոյժ կարօտ օրհնութեանդ ոչ եղէ աքժան, վարդապետն պատմեաց թէ բարեաւ մնալ տասց ժողովրդեանն այլ չեա հասներ: Վանքէն էյնելուս ստպիպն պատճառն յովով է, վասնորոյ կամեցաք տեսանել սուրբ Հայրդ եւ բերանով պատմել զամէնն. ահա ահա հասարաթ մնացաք, փառք Աստուծոյ յոյս ունիմք որ կրկին օրհնող լինիս զմեզ. յետ այսորիկ ծանիր Հայր Սուրբ, զի ոգովէս որ յառաջագոյն՝ միարանք Սուրբ յախտին փառք մի ծանուցին փառից որպէսութիւնն յետ նորա, այնպէս իմացաք թէ արդիւնքն կու հանել հետն կու տանել, կրկին միարանով մատ մի զիր զքեցաք Ղարաբօրբուայ Տէր Գառարին, թէ այսպէս բան մի կայ, թէ բերաւ ահա ձեզ մալում լինի. եւ թէ ճշմարտապէս խորհուրդն այն էր, խափանեցաւ Աստուծով, քանզի յանկարծակի ձին եկաւ այլ ձի չղնաց եւ Միւնաս Վարդապետն զնաց Վաղարշապատ վրայէն դահուկով. դեռ քրիտանեալ խեղաւան, ք այլ բուրթ, է մարդու այլ ձեռք ու սաք թափեցան, եւ ինքն սրպէս որ է զերծաւ. ժողովքն կու թամամի, յետ Զատիկին կու լսէ այնպէս զիր մի կա բառութեամբ կառնէ ձեռացնուն, եւ աստիկ զիր կու զրէ Ալատին պէկի զուլամնուն, այս է որ զրեալ էք. Շատ բարեւ շանկիլի աղապի Ֆահրատ աղային, եւ Մուրթուզա աղային, եւ զուլամնուն ամենեցուն շատ բարեւ իմ բարեկամու-

մեր մահաւան Եփեսոսի հարց. եւ ես խեղճեալ զգրածս ոչ գիտեմ. եւ ընդ վարդապետն հանդերձ միաբանիւր զսուրբ աջի համբարէ. եւ ողջ լիւր ի տէր եւ ի պարծանս հոգոյ հաւատար լիայ Գրիգորի անփառատ սղաւարի որ յԱղ-րիի ժն զգիրս զրեցի հառաչմամբ արտի ի մէջ գիշերի: Որդոցս ամենեցուն

Թիւն եւ ձերն սարս վերայ է. յետ անշաղի խօսից զգրեք թէ Ալատին պէկի հաց վերայ ձեզ հա-րամ լինի ինչ որ ասեմ թէ որ շանէք, վազն Ալատին պէկի զիմանն շեք կարեւր առ իմ պա-տասխանն. Եփեսոս վարդապետին զմօգութն արծիւցէք այսքան ճարիմէ տանէք. եւ զնազէք կասեմ շին երթար, հացն վերայ իւրեանց հաւարաթ արարի շին զնար, ահա ինչ մարդու որ կասեմ յիստանախա զուշ տանէք իւրեանց զլուխն եւ ոտքն ջարդէք քէլէք: Եւ Յաւարաթին զբր-եալ էր թէ Յաւարաթ աղայ այսքան տալիք սննիմ քեզ, Սահմանն բանէք եւ զուշ վանիցն իւր մօտն կա, ահա ե զուշի տեղ տալի մեղար թախտիլ անես: Եւ զմօտն թէ որպէս քաղ-եալ էին, անհարմարն է, զբոլ ոչ տաւոր. կորեկի գիմաց կու զողային, որ յի քա Նիւանդ ձե-բունի մի տիւ հաց տակում մեռաւ. եւ միամիտ ելեալ զնացի թէ պէկի հացի ճար մի անեմ. զգրեք հասեր էր ի տանկինն, բոնեցին զիս, Արանայ խաղար էին յղեր առ յիս թէ եկ Ատու-ծոյ խաթերն համար. Ատուլի մայրն յի բիւայ ցորէն տուա վանքին զառ տանես. մերեղներն Զիւրաթին էր. զնացի թէ տանեմ ամենեմ, Ալատին պէկի ք աղէն Մարթոն վահարան եւ կ-ն զուշամով Զիւրաթին էին բոնեցին զիս, Յաւարան զնաց վանքն, Եփեսոս վարդապետին բազում նեղութիւն հասաւ իւր զուշամով հացին կարացին զերծալցանել. մէկ քանի մի այլ խեղճ ողոր-մելի թէ որպէս զատնացոյցին, յայտնի եւ ծածուկ ճարիմէ առին, յետոյ կմանուն իմ խուցն ինչ որ կեղնի թալեցին, մինչ զ-ն քա որպէս կամ ինչ կերպի շարշարեցին զիս, մտով իմ-ացի որ խելքս զլուխ շմաց քանի անգամ երթիմայ թէ իմ հոգին այսպէս լինի թէ ինձ մայ պահուի կայ, զայս վասն այն ասացի որ պիտի զայի մօտ հրամանեղ խառնովանէի թէ այս-պէս խառ իմ բերեմն էլաւ, թէ պէկ տուա շերթիմայ այլ խղճմտանք է ինձ. յետ այնքան տան-ջանացն, զկողացի եկին մեծ եւ փոքր բիւր աղաչանք եւ մանաթով ե զուշ ճարիմէ կարե-ցին, յի ոչի բէթիլ եղին պրծեցին: ահա մէկ ասակ շունիմ, էն խեղճ մարդիքն ինձի համար չէթիլ եղին եւ չեմ գիտեր ինչպէս անեմ. եւ շուտ կուգայի Ըստանալով մօտ հրամանեղ, Ա-միթ լէ որ զշլայի համար ալղոմիւր արարին զմեզ, ծառայ եմ հրամանաց շարժի երկրի խախլ եղեր եմք, մեզ այլ երես չէ մնացեր, մեր յաժտան Ատուած է, Սուրբ Կարապետ եւ զու. եաման Սուրբ Տունն ձեռքէ զնաց շուտով հալ մի արա, հոգեւոր տիրոջ մամանակն մէկ միաբան մի ծուռ չկար ու կեղտ անուն չկար, ինչ տէլի սեքս քորմն այսքան անասելի եւ ան-պատմելի բան կու լինի. պէկի մէկ մի ասուղապէս թալաւոր զատնայ սկսէ սուրբ տունն ա-ւիրէ. մեք մինչեւ յերբ համբերեմք. այն համբերութիւնն համբերութիւն է կամ թէ խոնար-հութիւն է, քա՛, իրաւապէս մուրթիւն է. քա՛ որ Մշու Տէր Մարկոսն, ե կողակա Թո-րանն բուն է, մեք հայն էապէս է. պիտի եւ եկամ լինէի քոյ մօտն երբեւ իրինձայ տակի, թէ այս մարդն վնաս է եւ այս շահաւէտ:

ՅՈՒՐԳՅԱՆ որ եկի յառաջ քան զիմ պալն Բաղլուայ քանի մի ոչի եկեր էին, Պողոս վարդապետին ինչ բաներ ին ասեր. եւ որ եկի ինձ կու հարցու, եւ ինքար կուգամ, յետոյ ասաց. մարդ, ձեր տեղէն մարդ եկաւ ասաց. յետ զիւր մի զրեց, ասաց թող հալ մի անեն թէ չէ խաղք եղաք բաւ է:

Թէ որ ասես քոյ սուխ ինչ է. տէր Գառարի գիրն որ յղեցաք զիրն ինձ զրել տը-րին. վանից զայսքան քաշեցինք, մինչ որ ստուգն յիմացաք չղբեցաք. թող իւր խառնութեն զատնայ զիւր սան յառնամք զչուրն խեմք. այլ ասաւէլ կու հաղանդիմք, աղա տէրանա-կան հրամանն որ անհամբ ոչ է պիտոյ:

Եւ մեզ այնպէս թուի թէ Միքայ վարդապետն հրամանաց զրեալ է թէ չ քանկ պարտե կայ. ուրեմն մեք սուտ ասացաք. հրամանեղ ամենայն հաւատացեալ քրիստոնէից արտի մէջն ուրախութիւն եւ, ամենեքեան քոյ օրհնութեան կարօտ են. որն որ ստուգ

զԱստուծոյ օրհնութիւնն ընծայեմ յոյժ փափաղմամբ եւ աշխեցեալ սրտի բաղձմամբ: Բաւ է: Հոգի մարգարայեալ՝ կրկին աղերսեմ լալոս աշօք եւ բեկեալ անձամբ՝ զօրհնեալ սրտիկոյ մարբեալ յիմա կողմանէ աղաչեմ. եւ այլ բան ոչ իշխեմ գրել՝ որպէս կամիս արա՝ եւ աէր զբարբին յաջողեցէ եւ քեզ օղնեացէ:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒ 21 (12Ա)

ՀԱՍՏԷ

Ի ձեռն Տեառն Յովաննու մեծի
մարգարայեալին եւ Պատրիարքին Հասցէ
գիրս ի բարին:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Ապրիլի ԻԷ. [1734]

Պէ՛տ իմ պատուական Պատրիարքոյ մեծ՝ զայս ինչ սիրով ողջունի ծանիր՝ զի յետ բարեաւ ելանելոյ օրհնեալ ուխտաւոր մահտեսեացն, յիւրեանց երկրորդ պայրամբի գիշերն, այս է աշխղհեացն, եկին զողջ ի Սուրբ Փրկչի մեր մանաց զուռն կրակ մատեցին զի ի ներս մտցեն. եւ խեղճ միաբանք ի ներքուստ զաղաղակ բարձեալ եւ կոչնակ հարեալ. ուստի Սուրբ Քաղաքիս մեծամեծքն՝ զրոհ տուեալ զերկաթեայ զդռունն րացին եւ արտաքս ելին՝ եւ ոչ զոք զտին, զի զողքն փախան. եւ ընդ առաւօտն Ղ թարգմանքն ի դատարան իջին եւ դատաւորն զմեծս քաղաքիս ժողովեալ եւ յղեալ զԱնբարեմցիսն բերին. եւ յետ յուրաստ լինելոյն խապաթ՝ եղեւ ի մերայ նոցա եւ հուճեթ զբեցին. այլ զի՞նչ օղուտ, զի ի միւս գիշերն կրկին եւ երեքիկն եկեալ զբարինս ի ներքս արկանեն. եւ այսպէս յաճի եւ երկուդի կեամք զ՝ մանքս՝ եւ ոչ թէ մեք միայն. մասն տախլը լինելոյ անիրաւ իՔթիրաճոցն եւ զի հանդիպեցաւ այդ ԱպտաթիՔ սէխտին, որ է աղգական մեռած նախկին՝ զալ այդր՝ մասնորոյ զիդճութիւնս մեր ծանուցար եւ կամիմք կրկին արդ առնուլ յղել այդր. մասնորոյ սի-

կու խօսի հրամանացդ հեա թող քոյ օրհնութիւն հանգչի նորա վրայ, եւ որն որ սուտ խօսի քոյ հեա ինքն զիտէ իւր Աստուածն եւ Աստուծոյ պատուէրն: Լ քէսայ կասէ, պաքաւց կէտն կու թաքուցանէ, այն ալ լաւ հունար է որ պարտքն պահէ. հրամանացդ կաղաչեմ, Հայր Սուրբ, եւ որքան կու աղաչէի քրթեւոյն թէ մէկուց սղանէցէք զիս շտպանեցին ապա ես իմ հողին սղաթի որ այն խօսքն ասացի հողով երդվէցայ, այն մարդիքն այլ քէՔիւնին զերու պէս մնացին, եւ ինձ այլ բանի արարաւ. Աստուծով եւ մանիցն զարար մի չեմ արեւ, ի եւ տարի միամտութեամբ ծառայութիւն արարեալ եմ. չեմ գիտեր թէ ես ինչն ասեմ եւ զորն ոչ. ասեին այլ ամօթ է, զրելն այլ ամօթ է. ինձ բիւք երանութիւն էր որ հրամանդ տեսնէի աշօք, դուս այլ տեսանէի թէ ինչ կու լռէիք ականջօք. պիտի այլ շատ բան գրէի, կենա զանի է Տէր որ այլ չեմ գրեր, քանի որ զքեմ այնքան սիրաղ կմոմայա. յԱստուծոյ խաթեքն համար մաս մի զբի արժան տեսնաւ հող եւ մօխիւր հալածեալ Ստեփանիս, իմ Հայր կարապետ մարգարայեալի մաս եմ. գրեցաւ եւ Հայտապայ հոգէտունն:

1 Հաստատուամ, փաստուամ:

բով ընկալցիս զգա ի խարջլիս կողմանէ՝ և ոչ վասն ալլ իրաց. և մեծ մահ-
տեսի ազային օրհնութեամբ ողջոյն մատո՝ և ծանո նմա զի մի բնա յերու-
սաղէմացոց մանուկից մէջն անկցի. և մի զու ևս՝ զի դամենայն ի վերայ
մեզ բարդեն, և ծեր մութիւն ևս ևկն ալլը՝ մի՛ և նմա օգնեցէք զի չեիս
Ֆէյլին յոյժ բարեկամացեալ է ընդ երիցս միապէս և զօգնութիւնս առնէ՝
չթողուք որ այն դարչն ծեր առցէ. և Սիօնցիքն ընդ մեզ ընդ ակամբ են. զլիւր
խնդրեցին և ոչ ետու՝ և այնպէս կան՝ յոյս մեր յԱստուած. զչորս հարիւր
զոռչն ետուն և զայլն ոչ: Վասն Պրոխորոնի գրեցի և կրկին գրեմ. զի լուսյ
թէ մահտեսի Սարգիս զարժայն յուսադրեալ է զնա՝ թէ գբեզի Ստամպոլու ի
Թօխաթ յգեղոց եմ նուիրակ. վասնորոյ չլինի թէ ումեք լուիցես և յգիցես.
զկոնդակն ի նմանէ ա՛ւ՛ և զմի ոք ի մեր յորդոցն յգես ի Թօխաթ նուիրակ.
իսկ թէ ոչ լուսն քեզ և յգեցին զՊրոխորոն անդ՝ աստի գրով խալտատակելոց
եմ զի (մէկ քառ անգիրքեռլի) յերեսն շնային և Աստուծոյ մեզ կլսեն
օրհնեալ ժողովուրդքն. չլինի չլինի թէ թողուս զնայ նմա ի զործ Սրբոյ Տա-
նրս՝ զի ողով չափ խոցեալ եմ յապերախտէն յայնմանէ. զոն առ նա գրեանք
Սրբոյ Տանս. Մատթէոսի քաղուածու, Յոհաննու քաղուածու, արտաքին
զիրք, սահմանաց լուծմունք, Լամբրոնացի մի, փոքր Աստուածաշունչ մի,
առցես ի նմանէ և ինքն ուր կամի զնայ և ողջ լեր ի պարծանս հիւրոյս Գրի-
գորի, որ յԱպրիլի իէ. զգիրս ծրեցի ստիպով. բաւ է:

(Լուսանցքիմ վրայ) Երկուց պետաց որդոցս և ալլ որդեկացն ի-
մոց զԱստուծոյ օրհնութիւն և զչնորհ Սրբոց Տեղեացս ընծայեմ. բաւ է:

Ի կիպրոս նոր զաֆար է սահմանած. հոգս տանիք Աստուծոյ համար:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 22 (14Ա)

ՀԱՍՏԷ

Աստուծոյ

Հասցէ Գիրս ի Ստամպոլ, ի ձեռն նորին
Պատրիարկի, Տեառն Յովաննու Աստուածարան
վարդապետի. անբաց ի նա հասուցանողն՝
յԱստուծոյ զվարձս առցէ, ա՛մէն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Ի՛մ աչացս լոյս Տեառնդ Յովաննու Աստուածարան
վարդապետիդ և մեծի Պատրիարկիդ՝ զողջոյնն սիրոյ
խեղդ կարօտիւ ընծայեմ:

Մայիս ք. [1734]

Եւ զայս ինչ յայտ առնեմ զմերս խղճութեան զպարագայն. զի յետ
զնալոյ օրհնեալ մահտեսեացն ուխտաւորաց, և մեր որդոյ վարդապետին ի
Սրբոյ Քաղաքէս՝ և յետ լսելոյ մեր թէ համայնքն ի Յոպէլ ի նաւ մտեալ
զնացին խաղաղութեամբ. իսկ իմ ի խուճապ տազնապի խորհրդոցս մտեալ՝
ոչ ժուժեցի ի սուրբ վանքն մնալ. ի մուտն Մայիսի Հինաի զատէին զգացուցի

զի ընդ առաւօտն եկեալ ընդ մեզ՝ ի սուրբ Բեթղեհէմ գնացուք. որ եւ եղևն իսկ. բայց մեր որդի Գարբիէլ վարդապետն՝ յբարդում աւուր ի սոյն ամսոյ զիր լոմն գրեալ թէ Բ. ազնի կամին արդ յղել ի Բիւզանդ, եւ ի քէն խնդրեն զիր զի Գ. ի միասին հոգացան անդ ի Ստամպուլ. եւ վասն չյերկարելոյ խօսից՝ զորոյ մերոյ զյոկալ զիրն ի Սաղիմայ ի մէջ զորոյս եղեալ յղեցի առ քեզ՝ զի ծանիցես զգրեալն. եւ թէ Յոյնքն մէնդիւլ յղելոց են, զպատճառն չգիտելով մեր. արդ՝ այս ինչ յայտ լիցի խոհեմ մտացո՝ թէ վասն հաքիմի եւ աւայիտից² իր ինչ լիցի զրոյց ընդ երկուցն միարանեալ՝ բարի է՝ բայց ոչ նախադաշ. իսկ վասն քաղաքացոց գանկատից՝ թէ սա լաւ եւ նա վատ՝ մի՛ բնաւ միարանիցես՝ ոչ վասն մանաւանդից եւ ոչ վասն այլ ինչ իրաց. զի ի Սուրբ Քաղաքիս մէջն մեր զՀայոցս բարեկամ Շահապատնի որդիք, եւ Հինտու աղայն, սակաւ ինչ եւ անյաղն տիգտար, բանիւք եւ ոչ արդեամբք. այլ վերոյդրեալքն Բ. ստոյգ բարեկամք ի սրտէ. իսկ վասն Սիօնցոց թէ պէտ են մեզ խարդախ զբարացիք, այլ ո՛չ է մեզ անկ վասն նոցա զհար ինչ խօսիլ, զի ձաղք թմից ի հրնոցն ծնեալք, են այժմ որ մոռանալ տան գնախնեացն զիւրեանց զարարս՝ մի՛ լիցի քեզ միարանիլ ընդ այլն. զի նոցա միայն զի գբարկնա շիրմի նոցա գողանան. իսկ մերն յայտնի է միասն որ ի նոցանէ. զոր ինչ բարութիւն ի ձեռաց ձերոց զայ՝ ընդ Բ. վերոյդրելոցն առնիջիք, եւ ոչ այլոց ումեք, Ֆէյյ'ն(?) կատարեալ մեզ թշնամի ի դանխուլ թէ եւ յեզուաւ յայտնի չբարեկամ. եւ այս զիրս ծրելոյ պատճառն վասն Բ. արդից ի գատուորէն առեցելոց(?) . մի՛ զի ի Ժն տարոյ յետ տալայ ի Սաղիմ մի՛ տեսցի ըստ տալոյ հիւճէթնեալն նախկնից. եւ միւս վասն չատ կտոր չուխայ տալոյ այլաւորեցն ի պայրաման իւրեանց. եւ այսորիկ վասն ո՞րքան ջանք առնիցէք՝ օդուտ է երկես եւ ոչ միտս. վասն Աստուծոյ աշխատք լինիցիք որքան եւ կարիցէք, թէ եւ զրամ գնայ վարձք է եւ ոչ մեղք. իսկ վասն այլ ինչ զրոյցք տայցեն՝ մի եւ մի իւրք գհաւանութիւն տայցես. վէ քւ խապար՝ պու՝ ժր տըռսէ՝ մրօփան կու հաք՝ մր նր շիւսնս՝ այսպէս զխոսցիր թէ հասկացար. եւ տէր զբարին յաջողէ. եւ զի է սոտ գանխուլ եւ ոչ յայտ, բայց խնդրեմ զի ի պալ որդոյն մերոյ՝ եւ օրհնեալ մահաւանեացն, մեզ զեկո փութիւ. եւ իմ իսկ չղաղարեալ ի աքնութիւնէս՝ դանահն կուեցեալ. Աստուծով չուտով յղելոց եմ (մէկ բառ պատուում). եւ ողջ լեր ի պարձանս հոգոյս Գրիգորի որ ի Մայիսի Բ. ի սուրբն Բեթղեհէմ զզիրս ծրեցի ստիպով. շնորհք Սրբոց Վայրացս՝ լիցին քեզ օղնական, ամէն:

(Լուսանցքին վրայ) Ընդ իս լեալքն, բէիցն, Սահակն, Թորոս, Յովանէս, Պօղոս Պետրն եւ մեր աղայքն զսուրբ աջո համբուրեն. քոյո Աթոռակալի եւ իմ որդոյս Յարութիւն վարդապետի, Պրօխորոն որդոյս պետի, Սարգրսի եւ Ագամայ վարդապետացն, տիրացու Գաղպարին, Պետրոսին, մահաւանս Ալէքսանին եւ այլոց բարեկամացն մերոց զօրհնութիւնն Աստուծոյ, եւ բղշնորձ Սրբոյ հոգոյն կարօտիւ ընծայեմ. բաւ է:

Իմ կնիքն ընդ իս ոչ էր՝ զիրս փոխանակ կնիքն լիցի ընդունակ:

ՆԱԼՈՒԹՈՒԹԻՒՆ

1) Հասցէէն քիչ մը վար՝

Քիւրսերէն բառք տատ են:

2) Մէկ տող յունարէն՝

ὁ βασιλεὺς ἡμετέρος

1 Գարբիէլ վարդապետի նամակը չի գտնուիր Շիրազի Պատրիարքի ներկայ նամակների մէջ:

2 Եկամուտ, մուտք:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 23 (26Ա)

ՀԱՍՏԷ

Աստուծոյ

Հասցէ զիրս ի Ստամպոլ՝ ի ձեռն նորին Արժանաւոր
Պատրիարկի՝ Տեառն Յոփաննու Աստուածարան մեծի մար-
դապետին. անբաց ի նա հասուցանողն՝ յԱստուծոյ
եւ ի նմանէ օրհնեսցի. ա՛մէն:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Տեառնդ Յոփաննու Աստուածարան Վարդապետիդ եւ
մեծի Պատրիարկիդ

Յուլիս Գ. [1734]

Ձօղջոյնն սիրոյ մեծաւ կարօտիւ բնծայեմ, եւ ժտեմ ի Տեառնէ զի
կացցես անխորձ յամենայն փառանդից. եւ յայտ առնեմ իմ աչացս լուսոյդ՝ զի
ի Յուլիսի Ա. Սրբոյ Քաղաքիս օսկեղյիսոցն մեծ նորն՝ եկն եմուտ ի Սուրբ
Սահիմ. եւ յոյժ ստիպով որոնեցաք զի քէն զիր՝ եւ ոչ դատք. յետ այնր ել
հրէից ք. զիր՝ որ ոչ զօրք ինձ ի նմա օգուտ՝ այլ զրեթէ հիգոյս՝ բեռն ծանր
զի ի ժամանակիս յայտմիկ՝ չէ աշխատեմ ժամանակ. եւ զրեալ ես չնեղատրեից.
ա՛յ թէ քեզ զիպենայր այն՝ եւ տեսանէի զքո չնեղատրելին. այլ դու ո՛ղջ կաց՝
բայց խնդրեմ զհամառօտելին, զի բոտ բանի աշակերտացն որ առ Տէր ասելով.
Վարդապետ՝ վարդապետ՝ կորնչիմք աւատիկ՝ զայդ յայտնեա ի միտդ եւ լոյ-
զոյճ յեր. Սուրբ Տառն քո է եւ ապրանքն, այլ Աստուած չէնէ թէ լոյսդ
տրանք՝ (?) կանգնին զժուար կլինի. Աստուած կարողութիւն տայ եղբարդ
նուիրակաց՝ եւ չէն մնան ժողովուրդքն դալողք. քանի մի փող եղև՝ այլ մատ-
րաֆն անասելի է՝ զստոյցն զրեմ զայս ամսոյս որ էանց Յունիս՝ վալ. (3800)
դռչ. արդար իւղի դնոյն խարաջ է գնացեր զիտէ Աստուած՝ խնդրեմ մի՛ մե-
ղադրեր թէ կու լամ, եւ ողորմն կտրեր է՝ անչափ դանձուց տէր զիտեն դմեղ
քրիստոնեային եւ ալլազդիքն, մանաւանդ թէ մերայինքն հրատարակողք.
նաեւ զայս խնդրեմ զի ի տիրոսպանիցն առեւտրէ զիս ազատ արա՝ թող ըզ-
խղճմտանքա՝ թէ զինչ կղործեն ի դրամ առնլոյ ժամանակն՝ զայն Աստուած
զիտէ՝ որ եւ այս անդամս իւրեանց չզլխաւորին խապար յղեցի երդմամբ՝ թէ
այլ դայ՝ ո՛չ տամ. այո՛ւ հո՛ղի, զիտեմ զքո նեղութիւն՝ այլ խնայեա եւ յիմ
ծերութիւն՝ չլինի թէ պիրտան դատարկանամք. փրկէ Աստուած ի փորձա-
նաց. եւ զրելոյս թողութիւն արա՝ զի վասն օգտի Սրբոյ Տա՛նս է դրածա՝ եւ
վասն քո: Ձայն ք. Հրէից զրանն հոգացաք Աստուծոյ եւ զիր առաք. Աստ-
ուած յաջողէ որ վերջն լինի այս. Հալապու ուխտաւորքն խաղաղութեամբ
հասեալք են. այլ յայդ կողմանց զրոյց ոչ եկն. այդ երուսաղէմացի չար Ռէ-
ջէպն՝ մեր բարեկամ Ծառպատնի որդոյ Ծեխ Ապովահապին համար կրկին
չատ գէշ զրոյց է զրեր՝ եւ սա մեղ կմեղադրէ թէ ա՛յս է ձեր բարեկամութիւն:
Եւ Ծամայ զաֆարին որ մուսաւրաքն նոր սահմանեցին մեծ մահտեսուն զրեցի.
դու այլ մուղայիթ կաց վասն Աստուծոյ, մեծ վարձք է ձեր հոգոցն թէ հո-
գայք. եւ Գ. ազգս արդ մի առաք ի դատաւորէն եւ յղեցաք զի Ֆէրման լիցի եւ
բեքիդ կամօք. եւ մէկ ֆէրման մի այլ, զի հաքիմն մարդ կը բռնէ թէ յո՛ր ազ-
գէն լինի՝ ա՛հ կու տայ թէ վանաց դուռն կկախեմ, զի դրամ առցէ. լինի հը-

բաման՝ զի մի՛ առնիցեն զայն՝ այն այլ երեքդ ի միասին հոգայք. եւ արցն ահա ընդ զրոյս է. եւ ահա զատասկեալ Զափշու զն. (300) զուշն որ Գարբիէյ վարդապետի ձեռք տա քեզ մնաց, նոր մեծն սակեղլիոց ընդ մտանկն ի Սուրբ Քաղաքս էառ ի մէնջ սաստիկ բռնութեամբ: (Լուսանցքիմ վրայ) եւ որովհետեւ զՍուրբ Տանս քո զպակասութիւնս հոգայիր՝ եւ Աստուծով զեռեւս ի հոգայն ես, զոր Տէր լիցի քեզ վարձատրիչ, թէ եւ զայս հոգաս՝ մեծ յիշատակ է քեզ՝ մեր սէնչեքն ամենայն զնապլուս կյիշեն՝ արարեր բարութիւն՝ զմէմլէ եւ զՅոսպէ եւս ի մէջն ձգել. բայց Դամասկոսի եւ Եգիպտոսի անուանքն ի մէջ հնոց եւ նորոց զրոցն հրամանաց՝ բնաւ ոչ զոյ. որ եւ յանցեալ աման ամանք Բասրայիք զողանջեալք էին թէ ի՛նչ զէնչթով կպանծայք ի վերայ զէս նստողաց ի Մար. վասնորոյ խնդրեմ զի թէ հնար է՝ հոգացես. թէ Ֆէրմանիւ եւ թէ այլ իմն կերպիւ, զորոց զլաւն զիաւս զու, եւ թէ Ղօրթմազն այգր հասեալ է՝ շուտով առ մեզ յղեա՝ զի զկատարեալ զորպիսութիւնս քո իմացութ. եւ թէ Մազուիրին հետն ո՞րպէս ես՝ եւ Տէր յաջողեացէ զի հաշտութիւն լիցի ի միջի ձերում. զի աստ եղեալ այլազգիքն բերանբացք սպասեն, եւ չարաչար աղօթեն զի զստութիւն լիցի ի միջի մերում. զոր Տէր մի՛ լուիցէ ձայնից նուցա: եւ զմերս զորպէսն թէ գննիցես՝ ի տա՛լն եմք միշտ, եւ նոքա տղրկանման ի քարչէն. զոր Տէր այց արասցէ. մանզուլ սակեղլիոցն մեծն ահա եկն այգր եւ ամաշելով մինչ էրն յիշխանութեան էառ ի մէնջ Խ. քիտայ փոխ. եւ փոյլցայ՝ արաք ի վերայ մեծ մահաւասուն, զի առեալ տացէ ի մեր որդի Պրոխորոն պետն, զի բերեալ ի տէրն տացութ, զի ամանաթ է. որ մեր որդոցն ամենեցուն զսիրոյ զողջոյն եւ զօրհնութիւն մատուցանեմ սիրով. բէրի ծերն, Սահակ, Թորոս պետքն, այլ եւ որդիքդ՝ եւ համայնք ծերքն եւ միաբանքն զաջի համբուրեն եւ զողջոյնն մատուցանեն. եւ ո՞ղջ լեր մեծ պարծանք իմ ի պարծանս հոգոյս Գրիգորի որ ի Յուլիսի զ. զղիրս ծրեցի. բաւ է: Այդ Ղարա Մէհմէտ ենկիշէրիդ որ ի տեղոյս եկն այգր՝ ամն մի է աստ՝ եւ յառաջ թէ զինչ եւ էր՝ այժմ բարեկամ է մեզ. եւ է՛րնչաւէտ եւ բարեկամաչատ. ի զայն առ քեզ՝ զտէր ցոյց տուր զմա, եւ ծանո՛թ թէ յնրուսողէմէ զրեալ են մասն քո մեզ սպասել զքեզ՝ հո՞գի զի՞նչ արասցութ, ժամանակն զայն կպահանջէ. զոր ինչ բարեկամութիւն թէ բանիւք թէ արդեամբք կարեաւ առնել զմա արա՝ ո՛չ է կորուստ, եւ յոյս մեր յԱստուած եւ ի սուրբսն, որ զքեզ սպահեն յամենայն փորձութեանց ամէն:

ԾԱՆՈթՈՒԹԻՒՆ

Հասցէիմ տակ.

Աչքդ ի լոյս պէ՛տ իմ եւ լոյս աչացս՝ զի այսօր յանկ ել Սուրբ Փրկչի վանուց բեմքն եւ սալաքակապ զեղեցիկ կերտեալ. եւ վասն այնորիկ զբեցի եկեղեցասէր բարացդ՝ զի բնթերցցիս խնդացես եւ զթառն բմպիցես. եւ խնդրեմ յԱստուծոյ՝ զի յեա բաղձաց ամաց վայելելոյ զկեանս քո՝ արժանացուցէ՛ ընդ հովանեաւ Սրբոյ Տաճարի Փրկչին մերոյ զեռեղիլ քեզ. այլ մտածեալ հո՞գի յայս զտան բմբեր ժամանակի, Ե՛ն. (500) պալատ տանիլ գտնախալ ի սուրբ տեղին. այն շնորհ Տեսնէ է եւ ոչ իմ. միայն զահմէթ քաշէն զժուար. եւ մի՛ ստիցես թէ է՞ր կանեա՝ հապա ինչո՞վ պիտի զկրակ սրտիս ժարիցեմ: Ո՛հ, ո՛հ, եւ բաւեցի տէրութեանդ:

ԶԼատինացոյ զիրս ի տեսութ հասս. եւ ահա գնացաք ի հոգոց առնել ի Սուրբ Փրկչին:

Տարբեր ձեռագիրով.

Ըսիմլէ եւ Եսփայ ի մէջ դրոյն արքունի տայցեն արկանել:

1 Մարեակ:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻ 24 (34Ա)

ՀԱՅԹԷ

Աստուծով

Հասցէ գիրս ի Ստամպոլ, ի ձեռն Հայոց Պատրիարքի՝
 Տեառն Յովաննու Աստուածարան մեծի վարդապետին. անբաց ի
 նա հասուցանողն՝ յաստուծոյ զվարձա առցէ ա՛մէն:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Տեառն Յովաննու մեծի Պատրիարքիդ և աստուածարան
 քաջ Հռետոր Վարդապետիդ՝ զողջոյնն սիրոյ բնծայեմ:

Հոկտեմբեր Գ. [1734]

Եւ յայտ լիցի, զի ի սկիզբն Հոկտեմբերի՝ Աստուծով՝ յօրն Վարաթի
 ի հառ օրն ել ուխտաւորաց նաւն անփնա ի Յոսպէ. և ի նոյն օրն ի լուսա-
 նայն Վարաթի աւուրն, ել տերամբ միւս նաւն որ մերքն ընդ Յունաց, Հրէից
 և ալլազղեաց էին մտեալ: Եւ եղև մեզ խնդութիւն ի զալն մեր փոքր Ղօրխ-
 մազին ի Վարաթի ընդ լուսանայն. աւետեաց զրոյ ի մեր սրղի Պրոխորոն
 վարդապետէն, և զսհացաք զԱստուծոյ և միշտ զոհանամբ: Իսկ յորժամ
 պատմեաց զքո տկարութեամբ անկանիւն ի մահիւնս՝ յոյժ քան զչափն աւելի
 տրամեցաք. ալլ փա՛ռք Տեառն զի փրկեաց զքեզ ի դառն ցաւոցդ, և խնդրեմ
 ի նմանէ զի միշտ զքեզ պահեսցէ ընդ հովանեաւ խնամոց թեւի իւրոյ՝ և փր-
 կեսցէ յամենայն փորձութեանց յերեւելեաց և յաներեւութից թշնամեաց՝ և
 զգործս քո յաջողեսցէ ի բարին, և զլուաղոյն առողջութիւն անձինդ քո պար-
 զեւեսցէ՝ ամէն: Եւ ահա Աստուծով զՀրէից բանն հոգացաք և զիր ի նոցանէ
 առաք, բայց ընդ զբարերիս չիշխեցաք յղել. ընդ մեր մարդոցն զնոցա զիրոն
 յղելոց եմ. և զպատասխանիս զրոցն ձեր թէ զոյ ընդ զալոցսն, զի միայն
 զայս իմացեալ՝ աճապարեցի մասն զալոյ ուխտաւորացն զրել, մասն փութով
 զալոյ զբարերիդ՝ որ յանկարծ ել աստի՛ և ալլըր եկն: Եւ ողջ լեր ի պարծա-
 նըս հոգոյս Գրիգորի, որ ի Հոկտեմբերի Գ. զգիրս ծրեցի: Եւ զսիրոյ ողջոյնն
 օրհնութեամբն Աստուծոյ՝ բնծայեմ սիրեցելոյ որդոյդ իմոյ Յակոբայ Աս-
 տուածարան Վարդապետիդ. քո զրեւոյն ամենայն և որ ընդ զբարերիդ ալլ՝
 եկն և հաս ամբողջ ի ձեռս մեր՝ և զհանգամանս զրեւեացն ծանեաք, և որ ինչ
 պարան էր աւնդոյ և կարողութիւն՝ զայն նախ հոգացեալ էաք՝ և զինչ որ ոչ
 կարէաք առնել՝ մնա՛ց. թողցեն մեզ մասն Աստուծոյ բարեկամքն մեր՝ զիտե-
 լով զտկարութիւնս մեր յառաջմէ. և զո՛ւ որդեակ իմ, զօրացիր Տերամբ՝ և
 լեր արի ի գործս քո՝ և զոր ինչ առնիցես՝ հրամանաւ Հօրդ լիցի, զօրհնեալ
 զսիրտ նորա հանգուցանելով, և Տեառն փառք՝ զի խաղաղութեամբ ալլըր
 հասեալ ես՝ և Տէր միշտ զքեզ զօրացուցէ, և յամենայնի օղնակսն քեզ լիցի,
 ա՛մէն: Եւ կրկին զԱստուծոյ զօրհնութիւն բնծայեմ Յարութիւն աստուածա-
 րան վարդապետին, և ալլ վարդապետաց և տիրացու Գաղպարին, սիրեցեալ
 որդոց մերոց՝ և համայնց (Լուսանցիին վրայ) զմեզ ի բարին հարցանողացն:
 Նաեւ գերապատիւ իշխանաց իշխանին մերոյ՝ Աստուծով զօրացեալ Մահտեսի
 Սեդրեաստրոսին, և իւր օրհնեալ օրթախ եղբարց մահտեսաց, և որդոց՝ և
 ամենայն բնտանեաց նոցա, զաստուածային օրհնութիւն սիրով բնծայեմ, և
 Տէր փրկեսցէ զինքեանս յամենայն վտանգից, ա՛մէն:

Աստ եղեալ եղբարքն եւ բէից ծերն զսուրբ Աջգ համբուրելով զսիրոյ
ողջոյն քեզ բնծայեն մեծ Պե'տ իմ պատուական, եւ ի Տէր ողջ լեր յարածամ,
եւ եղիցի:

ՆԱՄԱԿ ԹԻՒ 25 (9Ա)

ՀԱՍՏԷ

Աստուծով

Հասցէ զիրս ի Բիւզանդիա, ի ձեռն
նորին արժանաւոր Պատրիարքի, Տեառն
Յօհաննու Աստուածարան Վարդապետին,
ի բարին:

Աւելի վարը՝ եւ տարբեր զիրով՝

Ի ձեռն մահուտի երեմիային Հասցէ:

ԲՈՎԱՆԴԵԿՈՒԹԻՒՆ

Է՛

Մեծի Պատրիարքի Տեառնդ՝ Յօհաննու
Աստուածարան Վարդապետիդ՝ սիրոյ ողջունիւ
յայտ լիցի:

Ապրիլ ժը. [1735]

Քանզի թէ որքան ջանաժառնթանալ ի խղճալի կենցաղաւարութիւնս
մեր, զկամս մեր ի հարկէ տան մեզ ուրանալ: Ուստի զօտի ածեալ չըջնտիմք,
զկաւ իրաց թէ արդեօք ո՞ւր եղերիցի տղիտացեալք: Սակս որոյ յառաջի քա-
նասարից ծրպտելով կենցաղաւարիմք, երբեմն աշպէս՝ եւ երբեմն աշնպէս:
Իսկ այժմ, ծանուցեալ մարդն ի տեղոյդ աստ առ Օսման օտայ պաշին, թէ
ազգին տարանաղեան բոմանդակ զմիջեւ ի քէն պահանջելոյ ո՛չ դադարին, որ-
պէս երեւելի զիտումն է նոցին, աստար քեզ հնարեալ: Ուստի ելեալ սորին
զիրէն խորհրդազգած զիր քան զԲարելոնինն ի բարդն հրդեհեալ, բուն հար-
եալ զմեղայէն յառաջի մեր աճառարեալ կացոյց՝ իրրու նախապէս չունեցեալ,
եւ առ ապա՝ չունելոց զխէթ ինչ զինքնէ խառանալով, եւ զանձնարարական
զիրս կարի թախանձանօք պահանջեալ ի խղճութենէս՝ զի բորբոքն որ սակս
իւր այլը՝ լուսոցի: Վասնորոյ հարկեցեալ ի կարի թախանձանացն զրեցի առ
հարազատ սէրդ իմ, թէ որքան հնար իցէ ծածկել, եւ ոչ յերեւոյթ արտահանել
զմանաւորութիւնս, որպէս ինքն զանախաւար լինելն առ ապա՝ անձինն իւրոյ
մեծաւ երդմամբ ներթակեաց: Ուրեմն ունկնդիր եղեալ զրեցելոյս ողջ լեր ի
պարծանս վշտալիր Հօրս քոյ Գրիգորի բանին տեսնն անարդին պաշտօնէի,
որ զզիրս ի ռճնդ. թիլին Ապրիլի ժը. զրեցի, բաւ է:

(Լուսանցքին վրայ) Աս մեզ եղեալքն ամենեւեան ողջունիւ սիրոյ
ողջոյ սուրբ համբուրեն, խնդրելով զսասա օրհնութիւնդ:

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Գիրք բոլորովին տարբեր է: Յանձնարարական մը ռպտիւտարար, կէս-պարտու-
րանքի տակ գրուած:

Գրիգոր Շղթայակիրի կնիքին տեղ՝ նամակներու կնիքովի կնիք՝ կարմիր մե-
լանով:

Հրատ. ԱՐԱՅ ԳԱԼԱՅՃԵԱՆ

(Շար. 5)